

УДК 340.12

DOI <https://doi.org/10.32782/app.v75.2025.5>

О. С. Волохов

orcid.org/0009-0007-7559-3567

кандидат юридичних наук,

докторант відділу теорії держави і права

Інституту держави і права імені В. М. Корецького

Національної академії наук України

СПІВПРАЦЯ УКРАЇНИ ТА МВФ В КОНТЕКСТІ ФОРМУВАННЯ ЕФЕКТИВНОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА

Створення ефективного законодавства є пріоритетом для роботи як уряду, так і парламенту будь-якої демократичної та правової держави. Здатність закону вирішувати соціально-правові проблеми та створювати кращий правопорядок закладається на етапі визначення напрямів правової політики та формування законопроекту. Така здатність закону досягати своєї мети та забезпечувати інтереси всіх суб'єктів правових відносин, свідчить про ефективність його дії (Волохов, 2024, с. 26).

Окремим питанням забезпечення ефективності законодавства є приведення його у відповідність до міжнародних стандартів, апробованих міжнародним співтовариством. Міжнародні стандарти правотворчості, формалізовані в актах міжнародних організацій, містять загальноновизнані правила щодо формування ефективного національного законодавства відповідно до принципів демократичного розвитку, верховенства права. Закладені у актах міжнародних організацій норми та принципи консолідують досягнення різних правових систем, а їх використання у національній правотворчості дозволяє говорити про «розвиненість» та «сучасність» законодавства.

Важливу роль у формуванні міжнародного фінансового правопорядку загалом і фінансової політики та національного законодавства держав зокрема, відіграють міжнародні фінансові організації. Особливе значення серед таких організацій для України має Міжнародний валютний фонд (надалі – МВФ, Фонд), створений 27 грудня 1945 року після підписання 29-ма державами угоди, розробленої на Конференції ООН з валютно-фінансових питань 22 липня 1944 року. У 1947 році Фонд розпочав свою діяльність і став органічною частиною сучасної світової валютної системи. Україна стала членом МВФ у 1992 році, що ознаменувало початок довготривалої та інтенсивної співпраці з цією організацією (Вайцеховська, 2021, с. 118).

За період своєї діяльності МВФ перетворився на універсальну організацію, адже він досяг широкого визнання як головного наднаціонального органу регулювання міжнародних валютно-кредитних відносин, авторитетного центру міжнародного кредитування. Проте ця Організація не лише здійснює регулювання міжнародних фінансових відносин, але й надає державам-членам різноманітну технічну допомогу, яка передбачає здійснення реформ законодавства, професійну підготовку кадрів (Финник, 2013, с. 3). Юридичний департамент Фонду надає правову технічну допомогу урядам держав-членів з питань розробки законодавства у фінансовому секторі, використання найкращої міжнародної практики у цій сфері (Lackow, 2006, с. 9). Як наслідок, зростає роль МВФ в національній правотворчості. При цьому, участь експертів Фонду у процесах визначення напрямів здійснення правових реформ, підготовки та погодження законопроектів, оцінки ефективності реалізації окремих актів законодавства свідчить про політику МВФ щодо внутрішньодержавних питань, яка часто характеризується у ЗМІ однією з крайніх неоднозначною за змістом фразою: «гроші в обмін на реформи».

Проблематика з'ясування зростаючого впливу МВФ на національну правотворчість та формування законодавства досліджувалась як у вітчизняній, так і у зарубіжній правовій доктрині. Питанням дослідження діяльності та особливостей функціонування МВФ були присвячені праці: Вайцеховської О. Р., Лекова Р., Петрик О. І., Старинського М. В., Финник С. Г. та інших. Незважаючи на певну кількість наукових розробок, присвячених дослідженню ді-

яльності МВФ, питання впливу цієї Організації на розвиток національного законодавства, все ж таки потребує подальших досліджень. Це пов'язане передусім з пошуком оптимальних напрямів здійснення правової реформи, зважаючи на євроінтеграційні наміри нашої держави; необхідність оновлення національного законодавства та підвищення його ефективності, зокрема шляхом його гармонізації із правом ЄС та міжнародними стандартами.

Окремі міжнародні стандарти правотворчості містяться в самих статтях угоди МВФ від 22 липня 1944 року (надалі – Договір про МВФ). На думку М. Старинського, сам лише аналіз тексту Договору про МВФ дає змогу констатувати той факт, що він стосується не лише особливостей створення та функціонування Фонду, а й встановлює низку вимог до держав-членів у процесі проведення ними своєї валютної політики та розвитку законодавства (Старинський, 2013, с. 41).

Зобов'язання держав-членів закріплені у статті VIII Договору про МВФ. Так, кожна держава-член бере на себе зобов'язання:

- уникати обмежень щодо поточних платежів;
- уникати дискримінаційної валютної політики;
- здійснювати конвертованість залишків своєї валюти, що зберігається за кордоном;
- надавати МВФ усю інформацію, яку Фонд визнає за необхідну для ведення його справ;
- співпрацювати в галузі політики щодо резервних активів.

Слід зазначити, що МВФ також зобов'язує держави-члени реалізувати взяті на себе зобов'язання шляхом внесення змін до національних законодавств. Зокрема, відповідно до розділу 10 ст. IX кожна держава-учасник робить на своїх територіях дії, необхідні для набрання чинності через своє законодавство принципів, викладених у цій статті, та надає Фонду відомості про вжиті заходи. Вказане вище свідчить про те, що Договір про МВФ є джерелом правового регулювання валютних відносин на території держав та закріплює принципи правового регулювання валютних відносин на території держав-учасниць Фонду (Старинський, 2012, с. 23).

При розробці та здійсненні національної економічної та фінансової політики МВФ рекомендує застосовувати сформовані нею стандарти та кодекси. Робота Фонду в співпраці із фахівцями Світового банку над цими стандартами і кодексами почалася після кризових 1990-х років. Пізніше, коли світова фінансова криза вказала на певні прогалини і слабкі місця, деякі стандарти і кодекси були переглянуті або оновлені з урахуванням мінливої міжнародної практики. Періодичні перегляди стандартів та кодексів спрямовані на постійне підвищення їхньої ефективності. МВФ та Світовий банк мають визнані міжнародні стандарти за 12 напрямками розробки економічної та фінансової політики. Організації оцінюють дотримання країнами цих стандартів і, у разі потреби, допомагають проводити реформи (IMF Fiscal Policies).

Сформовані Фондом міжнародні стандарти експерти МВФ умовно розділяють на три великі групи:

- Стандарти щодо прозорості;
- Стандарти для фінансового сектору;
- Стандарти для інституційної та ринкової інфраструктури.

1. Стандарти щодо прозорості передбачають:

Поширення даних. МВФ має Спеціальний стандарт поширення даних, Спеціальний стандарт поширення даних-плюс та розширену Загальну систему поширення даних, які разом становлять Ініціативи МВФ щодо стандартів даних. Ці Ініціативи сприяють добровільній та своєчасній публікації країнами-членами МВФ основних макроекономічних та фінансових даних. Крім цього, основа оцінки якості даних МВФ використовується для оцінки якості даних, що надаються країнами. Стандарти закріплені у спеціальному Бюлетені стандартів поширення даних.

Прозорість податково-бюджетної політики. Щодо прозорості податково-бюджетної політики, в рамках оцінок прозорості в бюджетно-податковій сфері проводиться оцінка країн щодо відповідності Кодексу щодо забезпечення прозорості в бюджетно-податковій сфері.

Прозорість діяльності центральних банків. Кодекс прозорості для центральних банків МВФ є міжнародним кодексом практики центральних банків щодо забезпечення прозорості.

Він спрямований на підвищення підзвітності та ефективності політики центральних банків за рахунок прозорості діяльності у п'яти сферах: управління, політика, операції, результати та публічна діяльність.

2. Стандарти для фінансового сектору включають наступні:

Банківський нагляд. Основні засади ефективного банківського нагляду Базельського комітету з банківського нагляду.

Регулювання ринку цінних паперів. Цілі та принципи регулювання ринку цінних паперів Міжнародної організації комісій з цінних паперів.

Врегулювання кризових ситуацій та страхування депозитів. Основні принципи ефективних систем страхування депозитів Міжнародної асоціації органів страхування депозитів, а також Основні характеристики ефективних режимів остаточного врегулювання для фінансових організацій Ради фінансової стабільності.

Страховий нагляд. Основні засади нагляду за страховою діяльністю Міжнародної асоціації органів страхового нагляду.

Інфраструктура фінансового ринку. Принципи для інфраструктури фінансового ринку Комітету з питань платіжної та ринкової інфраструктури та Технічного комітету Міжнародної організації комісій із цінних паперів (IOSCO).

3. Стандарти для інституційної та ринкової інфраструктури

Неплатоспроможність та права кредиторів. Стандарт, заснований на Принципах ефективного функціонування режимів неплатоспроможності та відносин між кредиторами та позичальниками.

Корпоративне керування. Принципи корпоративного управління Групи 20-ти та Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР).

Бухгалтерський облік та аудит. Міжнародні стандарти аудиту Ради з міжнародних стандартів фінансової звітності та міжнародних стандартів аудиту та забезпечення Ради з міжнародних стандартів бухгалтерського обліку.

Добросовісність учасників ринку. 40 рекомендацій щодо боротьби з відмиванням грошей та фінансування тероризму Цільової групи з фінансових заходів щодо боротьби з відмиванням грошей 2012 року, схвалені Виконавчою радою МВФ з метою роботи МВФ у цій галузі. Рекомендації у цій сфері час від часу оновлюються. Востаннє МВФ запровадив ряд заходів щодо віртуальних активів та бенефіціарної власності. МВФ використовують загальну методологію для оцінки системи боротьби з відмиванням грошей окремих країн.

Для відповідності національного законодавства та національної політики держав-членів стандартам МВФ, Організація здійснює регулярні та періодичні оцінки відповідності. Наприклад, у сфері прозорості податково-бюджетної (фіскальної) політики МВФ проводиться оцінка країн щодо відповідності їх законодавства Кодексу із забезпечення прозорості у цій сфері. Станом на кінець березня 2023 року було проведено понад 40 таких заходів (36 з яких було опубліковано), що охоплюють країни у різних регіонах та з різним рівнем ВВП (IMF Fiscal Policies).

Хоча держави не несуть юридичної відповідальності за виконання рекомендацій МВФ, наданих за підсумками такої оцінки, багато з них звертаються до МВФ та інших міжнародних органів із проханням про надання технічної допомоги щодо виконання таких рекомендацій (IMF Standards and Codes).

Якщо дотримання загальних стандартів МВФ не є прямим юридичним обов'язком держави, а лише впливає з членства в Фонді, то фінансова співпраця з МВФ вже базується на ряді прямих юридичних зобов'язань, які держава бере на себе при укладанні угод із Фондом. Ці угоди, відомі як програми кредитування, супроводжуються низкою умов, що спрямовані на формування макроекономічної стабільності та передбачають фінансові та адміністративні реформи законодавства.

Протягом усього періоду співпраці з МВФ Україна отримувала фінансування за такими програмами, як Системна трансформаційна позика (STF), Stand-by, Програма розширеного кредитування (EFF), Механізм розширеного фінансування (EFF), а також одержала консультативно-технічну підтримку стосовно вирішення проблем в національній фінансовій системі (Вайсцеховська, 2021, с. 119).

Юридичні зобов'язання України перед МВФ передбачають кілька ключових аспектів, таких як прозорість державних фінансів, контроль за державним боргом і виконання умов структурних реформ. Наприклад, однією з основних та найбільш поширених вимог МВФ є зниження бюджетного дефіциту, що стимулює уряд здійснювати зважену податкову політику та скорочувати державні витрати. Також передбачено моніторинг щодо впровадження реформ у фінансовому секторі, енергетиці, пенсійній системі та інших сферах.

Один із важливих аспектів фінансових угод з МВФ полягає у тому, що вони базуються на умовах заохочення урядів до співпраці, адже невиконання зобов'язань щодо здійснення реформ може призвести до припинення фінансової підтримки або навіть фінансових санкцій з боку Фонду. МВФ постійно здійснює моніторинг національної правової політики, перевіряючи її відповідність умовам угод та виконанню контрольних її пунктів, більш відомих як структурних маяків. У випадку виявлення порушень у здійсненні реформ, фінансування може бути призупинено до моменту корекції державної політики (Петрик, 2019, с. 9).

Наразі МВФ виконує чотирирічну програму з Україною на 2023-2027, відому як Програма Механізму розширеного фінансування Extended Fund Facility, EFF. Метою програми залишається відновлення фінансової та боргової стійкості України на перспективу, а також середньострокової життєздатності. На виконання цієї Програми Уряд України формує Листи про наміри та меморандуми для МВФ, де зазначаються виконані структурні маяки щодо ключових реформ із Програми, які зазвичай формуються у вигляді окремої таблиці до меморандуму (Меморандум з МВФ про економічну та фінансову політику).

Фактично Програма Механізму розширеного фінансування EFF від МВФ передбачає створення чітких вимог щодо формування ефективного законодавства у фінансній та бюджетній сферах. Постійний контроль експертів МВФ щодо дотримання цієї Програми (наразі завершено вже 7-й перегляд Програми Механізму розширеного фінансування EFF) дозволяє МВФ коректувати внутрішньодержавну політику, використовуючи розроблені нею стандарти, кращі практики та рекомендації тощо.

Реальний вплив МВФ на розробку та реалізацію законодавства в Україні є значним. Так, в рамках реалізації Програми Механізму розширеного фінансування Extended Fund Facility, EFF лише на період з листопада 2023 року по січень 2024 року було передбачено виконання 16 структурних маяків, які стосувалися різних питань від розробки Дорожньої карти управління публічними інвестиціями до вдосконалення управління державними підприємствами та процедури призначення керівництва у органи виконавчої влади (Виконавча рада МВФ затвердила сьомий перегляд програми EFF).

На нашу думку, структурні маяки Програми Механізму розширеного фінансування Extended Fund Facility, EFF є унікальними за своєю правовою природою міжнародними стандартами у сфері правотворчості, які формують напрямки державної політики для здійснення правових реформ в рамках однієї країни та відображають систему цінностей Фонду. При цьому ці стандарти Фонду є досить дієвими та враховуються державами, оскільки їх дотримання передбачає продовження фінансування МВФ.

Кількість нових напрямів правових реформ та сформованих законопроектів на виконання Програми Механізму розширеного фінансування Extended Fund Facility свідчить про позитивну співпрацю Уряду та МВФ. При цьому, Україна отримала сім траншів у межах програми EFF загальним обсягом близько \$9,8 млрд із запланованих \$15,5 млрд на період 2023–2027 років (Структурні маяки МВФ на 2024 рік), а отже прогрес України у виконанні умов програми EFF, зокрема виконанні структурних маяків є високим.

Наприклад, в рамках затвердженого 18 жовтня 2024 року п'ятого перегляду Програми розширеного фінансування (EFF) були передбачені такі структурні маяки: внесення змін до Бюджетного кодексу на виконання плану дій реформи управління публічними інвестиціями (до кінця січня 2025); призначення нового голови БЕБ відповідно до умов відбору, визначених законом (до кінця лютого 2025); затвердження КМУ методологічної рамки, що підкріплює управління публічними інвестиціями (до кінця лютого 2025); подання законопроекту до ВРУ щодо вимог податкової звітності для операторів цифрових платформ – мова про Uber, Uklon, Glovo та ін. (до кінця квітня 2025); вчасна подача бюджетної декларації на 2026–2028 рр, яка

відповідатиме параметрам програми EFF (до кінця червня 2025) тощо (Структурні маяки МВФ на 2024 рік).

Крім того, від України вимагають реформи Рахункової палати (до кінця грудня 2024), призначення незалежних експертів для аудиту НАБУ, публікацію звіту із зовнішнього аудиту НАБУ (до кінця лютого 2025), внесення змін до КПК для посилення боротьби із корупцією шляхом скасування «Поправок Лозового»¹.

МВФ акцентує увагу на необхідності збільшення надходжень до державного бюджету, зокрема, шляхом оновлення законодавства для підвищення ефективності роботи БЕБ та Держмитслужби, призначення нового керівництва та реформування цих структур. Позитивними факторами, що свідчать про наміри виконання вимог МВФ, є прийняття Кабінетом Міністрів України розпорядження № 941-р від 4 жовтня 2024 року щодо затвердження складу комісії з проведення конкурсу на зайняття посади директора БЕБ. Крім того, Президент України 17 жовтня 2024 року підписав Закон 3977-IX Про внесення змін до Митного кодексу України, яким визначено порядок формування Конкурсної комісії з проведення конкурсу на зайняття посади керівника Держмитслужби. Вирішальний голос у цій Конкурсній комісії матимуть саме міжнародні експерти.

Цікаво, що залучення міжнародних експертів до проведення конкурсу на зайняття вакантних посад в органах виконавчої влади пропонується в рамках сформованих міжнародних стандартів прозорості МВФ, які, на думку окремих вітчизняних політиків, передбачають втручання в питання суверенітету держави.

Так, 20 грудня 2024 року до КСУ було зареєстровано Конституційне подання від 56 народних депутатів № 3/428 щодо відповідності Конституції України (конституційності) окремих положень Законів України, які передбачають залучення міжнародних експертів до процесів управління державними справами в Україні.

Залучення міжнародних експертів до державних органів або процесів призначення посадовців, говорять автори Конституційного подання, може розглядатися як передача частини національних повноважень до зовнішніх суб'єктів, що ускладнює забезпечення повної незалежності управління, як це має місце у відборі членів ВРП, ВККС, РП, доборі суддів КСУ та ВАКС, призначенні керівництва НАБУ, НАЗК, ДБР, БЕБ, САП, Держмитслужби (Конституційне подання № 3/428(24) від 20.12.2024).

Можна дійти висновків, що мова йде саме про імплементацію сформованих МВФ міжнародних стандартів, які передбачають прозорість процедур призначення державних топ-посадовців. Вважаємо, що проведення конкурсів на зайняття відповідальних посад в державних органах за участі міжнародних експертів є правомірним та необхідним кроком на шляху до євроінтеграції. Враховуючи залучення технічної допомоги від міжнародних експертів у команді для розробки проєктів законів, створення дорожніх карт та планів реформ, допомога від іноземних експертів у питаннях зваженої кадрової політики не може бути чимось екстраординарним. Технічна допомога від міжнародних партнерів, зокрема, окремих держав та міжнародних організацій, є тривалою і стосується різних сфер державного життя, включаючи правотворчість².

Варто зазначити, що деякі запропоновані МВФ національні реформи, такі як збільшення повноважень Рахункової палати, спеціальна податкова звітність про прибуток користувачів операторів цифрових платформ типу Bolt, Uber, Uklon тощо потребують внесення концеп-

¹ Поширене у ЗМІ поняття для законодавчих змін до Господарського процесуального (ГПК), Цивільного процесуального (ЦПК), Кримінального процесуального (КПК), а також до Кодексу адміністративного судочинства України (КАСУ) та Закону України «Про судову експертизу», що були запропоновані народним депутатом А. Лозовим для обчислення строків досудового розслідування та здійснення судово-експертної діяльності у кримінальному провадженні лише державними спеціалізованими установами. Перші призвели до збільшення кількості закритих за закінченням строків досудового розслідування кримінальних справ, в т.ч. щодо корупційних злочинів.

² Наприклад, за програмою USAID «РАДА: наступне покоління» №4965-03 американський уряд виділив 25 мільйонів доларів США фінансування в рамках технічної допомоги Апарату ВРУ на проведення круглих столів Комітетів ВРУ щодо обговорення Законопроєктів та прозорості роботи парламентарів. Детальніше: <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/mizhnarodna-dopomoga/pereliki-zareyestrovanih-proektiv-z-planami-zakupivel>

туальних змін до податкового законодавства, що передбачає проходження тривалих законодавчих процедур (Деякі маяки потребують законодавчих змін) та, як і будь-які реформи контрольно-ревізійної та податкової сфери, можуть отримати негативну реакцію у суспільстві. При цьому, концепція запропонованих МВФ реформ, яка передбачає підтримку макроекономічної стабільності та досягнення кращих економічних результатів, навіть в умовах повномасштабної війни наразі не має альтернатив.

Отже, участь МВФ у національній правотворчості збільшується пропорційно до зростання обсягів фінансування Фондом, адже кредитні програми МВФ передбачають чіткі напрями реформ законодавства. Позитивний сьомий перегляд Виконавчою радою МВФ програми розширеного фінансування EFF щодо України свідчить про дотримання державою стандартів МВФ, виконання визначених структурних маяків та є надзвичайно важливим сигналом для офіційних партнерів України, адже держава виконує взяті на себе зобов'язання та впроваджує важливі структурні реформи в умовах війни. Подальша співпраця з МВФ передбачає реформування Держмитслужби та правоохоронної системи, а також розширення повноважень органів фінансового контролю та внесення змін до державної фіскальної політики. Варто зазначити, що експерти МВФ, надаючи технічну допомогу в формуванні національного законодавства та визначаючи пріоритети правової реформи, зацікавлені в швидких діях уряду та парламенту, що зважаючи на деякі строки виконання структурних маяків, створює ризики належного здійснення всіх законодавчих процедур, зокрема публічних консультацій тощо. Адже деякі законопроекти потребують проведення детального узгодження із нормами чинного законодавства, оцінки їх впливу та можливостей реалізації, а також перевірки на відповідність Конституції України та стану розвитку суспільних відносин.

Література

- Волохов О. С. До питання визначення поняття «ефективність законодавства» та його використання. Актуальні проблеми політики. 2024 Вип. 73, С. 25-30.
- Вайцеховська О. Р. Міжнародно-правові аспекти співпраці України з міжнародними фінансовими організаціями. Юридичний вісник. 2021. № 4. С. 118-126.
- Финник С. Г. Международный валютный фонд в системе международных экономических организаций. Теория и практика правознавства. 2013. Вип. 2. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/tipp_2013_2_79
- Leckow R. The International Monetary Fund's Legal Instruments to Promote Financial Stability. IMF Seminar on Current Developments in Monetary and Financial Law. Law and Financial Stability Washington, D.C. October 23-27, 2006. 15 p.
- Старинский Н. Статьи соглашения Международного валютного фонда как источник правового регулирования валютных отношений в государствах-членах Международного валютного фонда. Журнал «Legea și viața». 2013. № 8. С. 40-43.
- Старинський М. В. Теоретико- методологічні засади дослідження становлення і розвитку правового регулювання валютних відносин в Україні. Правовий вісник УАБС. 2012. No 2 (7). С. 22-25.
- IMF Fiscal Policies: | Fiscal Transparency URL: <https://www.imf.org/en/Topics/fiscal-policies/fiscal-transparency>
- Standards and Codes: The Role of the IMF URL: <https://www.imf.org/About/Factsheets/Sheets/2023/Standards-and-Codes-the-role-of-the-IMF>
- Петрик О.І. Україна та МВФ: основні аспекти співробітництва. Економіка України. 2019. No 5. С. 6-18.
- МВФ Меморандум про економічну та фінансову політику URL: https://mof.gov.ua/uk/memorandum_of_economic_financial_policies-677
- Виконавча рада МВФ затвердила сьомий перегляд програми EFF URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/vykonavcha-rada-mvf-zatverdyla-somyi-perehliad-prohramy-eff>
- Структурні маяки МВФ: виконання та оновлення на 2024 рік URL: <https://iaa.org.ua/articles/imf-structural-beacons-implementation-and-update-for-2024>
- Конституційне подання 56 народних депутатів України № 3/428(24) від 20.12.2024 URL: https://ccu.gov.ua/sites/default/files/03_428_2024.pdf
- Деякі маяки потребують законодавчих змін, які не приймають швидко, кажуть експерти URL: <https://focus.ua/uk/economics/681309-novi-tarifi-i-podatki-shcho-chekaye-ukrajinciv-nastupnogo-roku>

References

- Volokhov O. S. Do pytannia vyznachennia poniattia «efektyvnist zakonodavstva» ta yoho vykorystannia. Aktualni problemy polityky. 2024 Vyp. 73, S. 25-30. [in Ukrainian]
- Vaitsekhovska O. R. Mizhnarodno-pravovi aspekty spivpratsi Ukrainy z mizhnarodnymi finansovymi orhanizatsiiamy. Yurydychnyi visnyk. 2021. № 4. S. 118-126. [in Ukrainian]
- Fynnyk S. H. Mezhdunarodnii valiutnyi fond v systeme mezhdunarodnikh ekonomicheskikh orhanyzatsiy. Teoriia i praktyka pravoznavstva. 2013. Vyp. 2. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/tipp_2013_2_79 [in Russian]
- Leckow R. The International Monetary Funds Legal Instruments to Promote Financial Stability. IMF Seminar on Current Developments in Monetary and Financial Law. Law and Financial Stability Washington, D.C. October 23-27, 2006. 15 p. [in Ukrainian]
- Starynkskyi N. Staty sohlasheniya Mezhdunarodnogo valiutnogo fonda kak ystochnyk pravovogo rehulyrovaniya valiutnykh otnosheni v hosudarstvakh-chlenakh Mezhdunarodnogo valiutnogo fonda. Zhurnal «Legea și viața». 2013. №8. S. 40-43. [in Russian]
- Starynkskyi M. V. Teoretyko- metodolohichni zasady doslidzhennia stanovlennia i rozvytku pravovogo rehuliuvaniya valiutnykh vidnosyn v Ukraini. Pravovyi visnyk UABS. 2012. No 2 (7). S. 22-25. [in Ukrainian]
- IMF Fiscal Policies: | Fiscal Transparency URL: <https://www.imf.org/en/Topics/fiscal-policies/fiscal-transparency>
- Standards and Codes: The Role of the IMF URL: <https://www.imf.org/About/Factsheets/Sheets/2023/Standards-and-Codes-the-role-of-the-IMF>
- Petryk O.I. Ukraina ta MVF: osnovni aspekty spivrobitnytstva. Ekonomika Ukrainy. 2019. No 5. S. 6 -18. [in Ukrainian]
- MVF Memorandum pro ekonomichnu ta finansovu polityku URL: https://mof.gov.ua/uk/memorandum_of_economic_financial_policies-677
- Vykonavcha rada MVF zatverdyla somyi perehliad prohramy EFF URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/vykonavcha-rada-mvf-zatverdyla-somyi-perehliad-prohramy-eff>
- Strukturni maiaky MVF: vykonannia ta onovlennia na 2024 rik URL: <https://iaa.org.ua/articles/imf-structural-beacons-implementation-and-update-for-2024>
- Konstytutsiinepodannia56narodnykhdeputativUkrainy№3/428(24)vid20.12.2024URL:https://ccu.gov.ua/sites/default/files/03_428_2024.pdf
- Deiaki maiaky potrebuiut zakonodavchykh zmin, yaki ne prymaiut shvydko, kazhut eksperty URL: <https://focus.ua/uk/economics/681309-novi-tarifi-i-podatki-shcho-chekaye-ukrajinciv-nastupnogo-roku>

Анотація

Волохов О. С. Співпраця України та МВФ в контексті формування ефективного національного законодавства. – Стаття.

У статті розглянуто питання участі МВФ у здійсненні правових реформ та розвитку національного законодавства. Встановлено, що реальний вплив МВФ на розробку та реалізацію законодавства в Україні є значним, а участь МВФ у національній правотворчості збільшується пропорційно до зростання обсягів фінансування Фондом, адже кредитні програми МВФ передбачають чіткі напрямки реформ законодавства. Так, в рамках реалізації Програми Механізму розширеного фінансування Extended Fund Facility, EFF лише на період з листопада 2023 року по січень 2024 року було передбачено виконання 16 структурних маяків, які стосувалися різних питань від розробки Дорожньої карти управління публічними інвестиціями до вдосконалення управління державними підприємствами та процедури призначення керівництва у органи виконавчої влади. Структурні маяки Програми EFF є унікальними за своєю правовою природою міжнародними стандартами у сфері правотворчості, які формують напрямки державної політики для здійснення правових реформ в рамках однієї країни та відображають систему цінностей Фонду. При цьому ці стандарти Фонду є досить дієвими та враховуються державами, оскільки їх дотримання передбачає продовження фінансування МВФ. Позитивний сьомий перегляд Виконавчою радою МВФ програми розширеного фінансування EFF щодо України свідчить про дотримання державою стандартів МВФ, виконання визначених структурних маяків. Подальша співпраця з МВФ передбачає реформування Держмитслужби та правоохоронної системи, а також розширення повноважень органів фінансового контролю та внесення змін до державної фінансової політики. Експерти МВФ, надаючи технічну допомогу в формуванні національного законодавства, зацікавлені в швидких діях уряду та парламенту, що зважаючи на деякі строки виконання структурних маяків створює ризики належного здійснення всіх законодавчих процедур, зокрема публічних консультацій тощо. Адже деякі законопроекти потребують проведення детального узгодження із нормами чинного законодавства, оцінки їх впливу, а також перевірки на відповідність Конституції України та стану розвитку суспільних відносин.

Ключові слова: ефективне законодавство, МВФ, здійснення правових реформ, розвиток національного законодавства, Програма Механізму розширеного фінансування, міжнародні стандарти.

Summary

Volokhov O. S. Cooperation between Ukraine and the IMF in the context of forming effective national legislation. – Article.

The article examines the issue of IMF participation in the implementation of legal reforms and the development of national legislation. It was established that the real influence of the IMF on the development and implementation of legislation in Ukraine is significant, and the IMF's participation in national lawmaking increases in proportion to the growth of the Fund's financing since IMF credit programs provide clear directions for legislative reforms. Thus, within the framework of the implementation of the Extended Fund Facility, EFF Program, only for the period from November 2023 to January 2024, it was envisaged to implement 16 structural beacons, which concerned various issues from the development of a Roadmap for public investment management to improving the management of state enterprises and the procedure for appointing management to executive bodies. The structural beacons of the EFF Program are unique in their legal nature and international standards in the field of lawmaking, which form the directions of state policy for the implementation of legal reforms within one country and reflect the Fund's system of values. At the same time, these Fund standards are quite effective and are considered by states, since their compliance provides for the continuation of IMF financing. The positive seventh review by the IMF Executive Board of the EFF Extended Fund Facility for Ukraine indicates that the state complies with IMF standards and fulfills the specified structural beacons. Further cooperation with the IMF involves reforming the State Customs Service and the law enforcement system, expanding the powers of financial control bodies, and making changes to state fiscal policy. IMF experts, providing technical assistance in the formation of national legislation, are interested in the prompt actions of the government and parliament, which, due to some deadlines for the implementation of structural beacons, creates risks for the proper implementation of all legislative procedures, including public consultations, etc. After all, some draft laws require detailed coordination with the norms of current legislation, an assessment of their impact on its implementation, compliance with the Constitution of Ukraine.

Key words: effective legislation, the IMF, the implementation of legal reforms, the development of national legislation, the EFF Extended Fund Facility, international standards.